

Översiktlig beskrivning av konsekvenser Hemskogsvägen

Underlag inför detaljplanearbete

30 mars 2026
Slutversion

EKOLOGI
GRUPPEN

Beställning: JM AB, Tove Berggren
Framställt av: Ekologigruppen AB
www.ekologigruppen.se
Telefon: 08-525 201 00
Slutversion: 30 mars 2026
Uppdragsansvarig: Åsa Eriksson
Intern granskning av rapport: Ulrika Hamrén 2026-01-16
Illustrationer och kartor: Ekologigruppen AB, Calluna AB, JM AB, Ettelva arkitekter
Internt projektnummer: 11570

**EKOLOGI
GRUPPEN**

1

Översiktlig beskrivning av
konsekvenser Hemskogsvägen
Slutversion
30 mars 2026

Innehåll

Sammanfattning	2
Översiktlig beskrivning av konsekvenser för planförslaget Hemskogsvägen i Enskede	3
Planförslag	3
Planerat biotopskyddat området av delar av Hemsbogen	4
Naturvärden	5
Skyddsvärda träd	6
ESBO (Ekologiskt Särskilt Betydelsefulla Områden)	6
Habitatnätverk	7
Skyddade arter	8
Konsekvensbeskrivning naturvärden, träd och ekologiska samband	11
Konsekvensbeskrivning för skyddade arter och Nödvändiga skyddsåtgärder	12
Frivilliga försiktighetsåtgärder	13
Referenser	14

Sammanfattning

Exploateringen innebär att drygt 3000 kvadratmeter naturmark med höga naturvärden (klass 2) tas i anspråk och habitatnätverk för främst barrskogsarter blir smalare. Minst 4 stycken skyddsvärda träd avverkas men de två skyddsvärda tallarna inom planområdet/i direkt anslutning med klass 1 sparas. Konsekvenserna för naturvärden och områdets ekologiska funktion blir tydligt negativa, både vad gäller att höga naturvärden byggs bort och att spridningssamband försvagas.

Den planerade biotopskyddade delen av Hemsbogen (både norr och väster om planområdet) säkerställer att spridningssamband norr om planområdet ändå kvarstår.

Skyddsvärda fåglar och fladdermöss förekommer i området och skyddsåtgärder och habitatförstärkande åtgärder kommer bli nödvändiga för att inte utlösa förbud enligt artskyddsförordningen:

- Avverkning av träd och annan vegetation får inte ske under häckningsperioden för fåglar mars-september.
- Habitatförstärkande åtgärder kopplat till mindre hackspett måste genomföras: gynna lövträd genom röjning och gallring av ung gran, tillskapa död ved genom att skada yngre lövträd på ett kontrollerat sätt, spara död ved som stående döda lövträd/grenar, komplettera med att plantera lövträd. Den planerade biotopskyddade delen av Hemsbogen (både norr och väster om planområdet) lämpas sig för dessa habitatförstärkande åtgärder. De habitatförstärkande åtgärderna gynnar även fladdermöss.
- Spara tallen med hålighet. Om andra hålträd måste fällas ska detta ske under vinterperioden.

Översiktlig beskrivning av konsekvenser för planförslaget Hemskogsvägen i Enskede

Planförslag

Planområdet ligger utmed Hemskogsvägen, mellan Stureby i söder och Enskedefältet i norr. Området utgörs av naturmark väster om Hemskogsvägen och bebyggelse av industrikaraktär öster om Hemskogsvägen. Den totala arealen är cirka 5 000 kvadratmeter varav drygt 3 000 kvadratmeter naturmark kommer att tas i anspråk.

Figur 1. Översiktskarta över området. Från Inventering av fladdermöss, Calluna AB 2024.

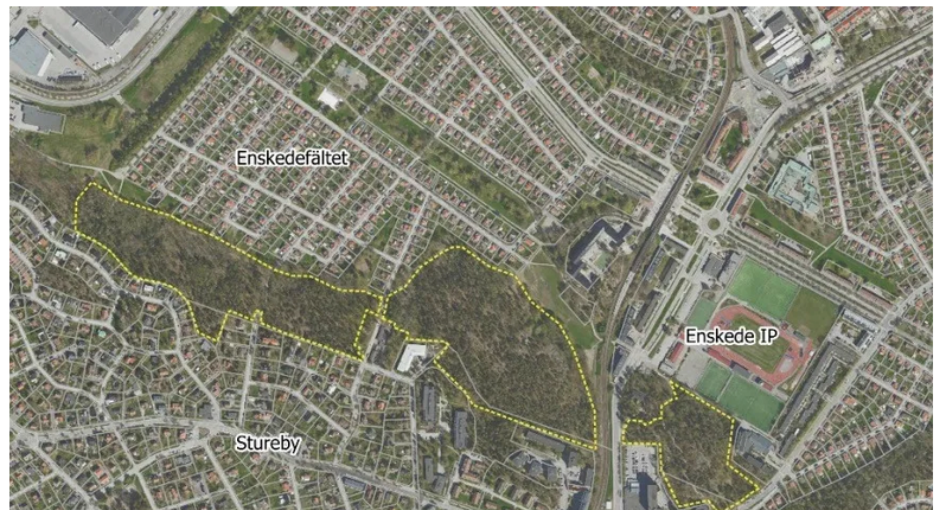
Enligt detaljpläneförslaget så ska ca 40 nya bostäder rymmas – se utformningsförslag i illustrationsplanen nedan.

Figur 2. Illustrationsplan december 2025. JM AB och Ettelva arkitekter.

Planerat biotopskyddat området av delar av Hemskogen

I direkt anslutning till planområdet i norr och väster planeras biotopskydd av delar av Hemskogen på cirka 16 hektar.

Det gulmarkerade området mellan Stureby och Enskedefältet föreslås få biotopskydd. Foto: Stadsbyggnadskontoret

Naturvärden

Planområdet består av två naturvärdesobjekt med högt naturvärde (klass 2). Objekt 15 består av blandskog med tall, gran, sälg, björk, asp, hägg, körsbär och hassel med en bergkant i öster. Skogen är olikåldrig men är också tydligt påverkad av mänsklig aktivitet, främst i söder där det är viss näringspåverkan och röjt/gallrat. Det förekommer flera gamla träd i området, främst tallar, samt ganska gott om död ved av gran och asp. En rödlistad art, talticka, finns i objektet samt flera signalarter som indikerar höga skogliga värden. Art- och biotopvärde bedöms som påtagligt.

Objekt 16 utgörs av blandskog med tall, gran, björk, rönn, sälg och asp. Flera äldre träd förekommer, framför allt flera gamla tallar. Det finns också ganska gott om död ved, främst av gran men även tall och björk. Skogen är flerskiktad och olikåldrig men viss gallring har skett tidigare. Objektet har en något diffus gräns västerut. En rödlistad art, talticka, finns i objektet samt flera signalarter som indikerar höga skogliga värden. Fynd av mindre hackspett och grönfink, båda rödlistade arter, finns rapporterade i närheten av Hemskogsvägen (mitten mot det som tidigare varit ett hunddagis). Art- och biotopvärde bedöms som påtagligt.

Området uppfyller även Stockholms stads prioriterade naturkvaliteter (Stockholms stad, 2020) med *artrika naturtyper med lång kontinuitet såsom barrskogar, tallmiljöer med prioriterade skyddsvärda arter (talticka) samt bostadsnära vardagsnatur med artrika inslag, till exempel gamla värdefulla träd.*

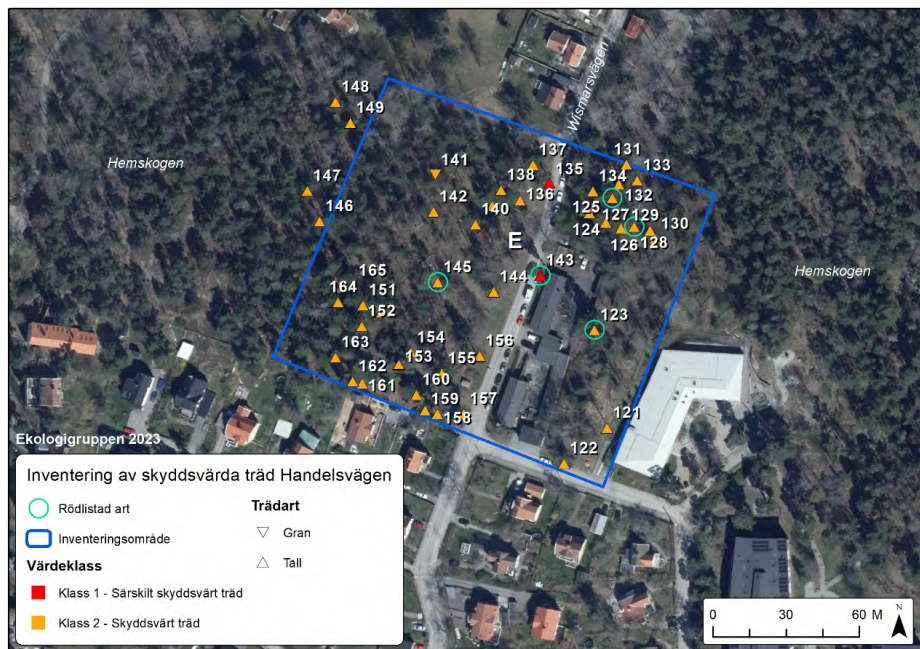

Figur 3. Förekommande naturvärden i aktuellt område - delområde E. Objekt 15 och 16 bedöms ha högt naturvärde, och hör samman med omgivande skog och sträcker sig därför vidare utanför inventeringsområdet. Från Ekologiutredning Huddingevägen-Handelsvägen, Ekologigruppen AB, 2024.

Naturvärdena är en viktig del av spridningsstråket genom Hemskogen och vidare österut mot Svedmyraskogen. Se figurerna 5, 6 och 7, nedan.

Skyddsvärda träd

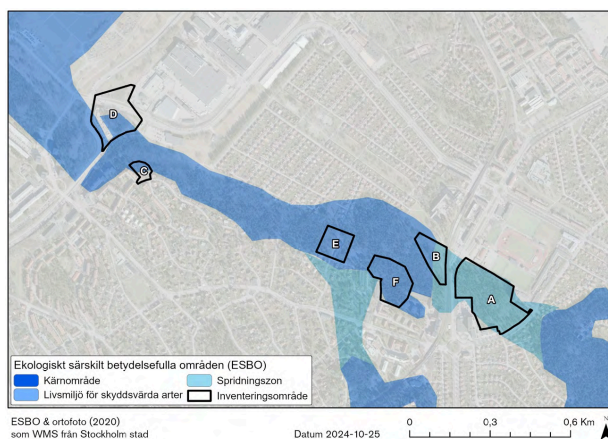
Inom planområdet finns många skyddsvärda träd (klass 2) och flera särskilt skyddsvärda träd (klass 1). Det allra flesta träden är tallar.

Figur 4. Positionsbestämda naturvårdsträd i aktuellt område - delområde E, med många skyddsvärda träd (klass 2), och två tallar som är särskilt skyddsvärda träd (klass 1). Träd som hyser en rödlistad art är inringade med grönt. Från Ekologiutredning Huddingevägen-Handelsvägen, Ekologigruppen AB, 2024.

ESBO (Ekologiskt Särskilt Betydelsefulla Områden)

I stadens ekologiska infrastruktur finns områden som har särskilt viktiga funktioner för växt- och djurlivet och som därmed starkt påverkar förutsättningarna för biologisk mångfald i staden.

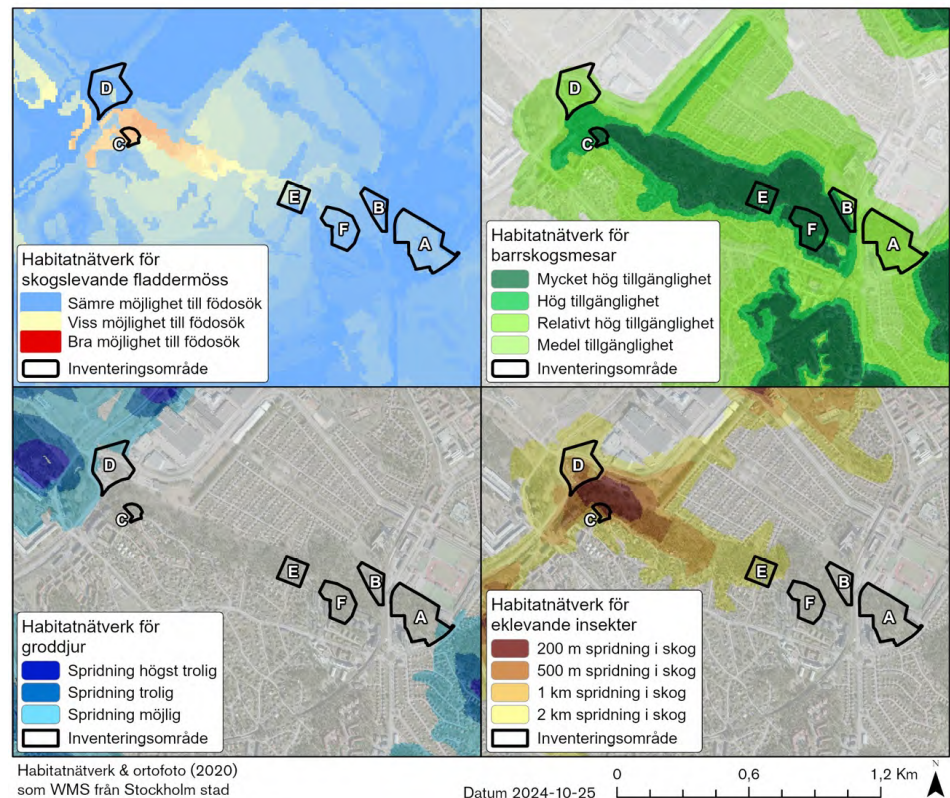

Figur 5. Kartan visar ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO) i förhållande till inventeringsområdena. Från Ekologiutredning Huddingevägen-Handelsvägen, Ekologigruppen AB, 2024. Det aktuella planområdet (område E) ingår helt i en utpekad livsmiljö för skyddsvärda arter.

Ett sådant område kan vara särskilt rikt på arter men det kan också vara ett artfattigare område vars strategiska läge i landskapet gör det särskilt viktigt från ekologisk synpunkt (Stockholms stad 2014). Det aktuella planområdet (område E) ingår helt i en utpekad livsmiljö för skyddsvärda arter.

Habitatnätverk

Det aktuella planområdet (område E på kartan) ingår främst som en värdefull del i habitatnätverk för barrskogsmesar. När det gäller skogslevande fladdermöss finns vissa möjligheter till födosök. För habitatnätverket av eklevande insekter finns det möjlighet till spridning inom 2 km spridning, dvs sambandet är förhållandevis svagt. För groddjur finns inga samband utpekade i habitatnätverket.

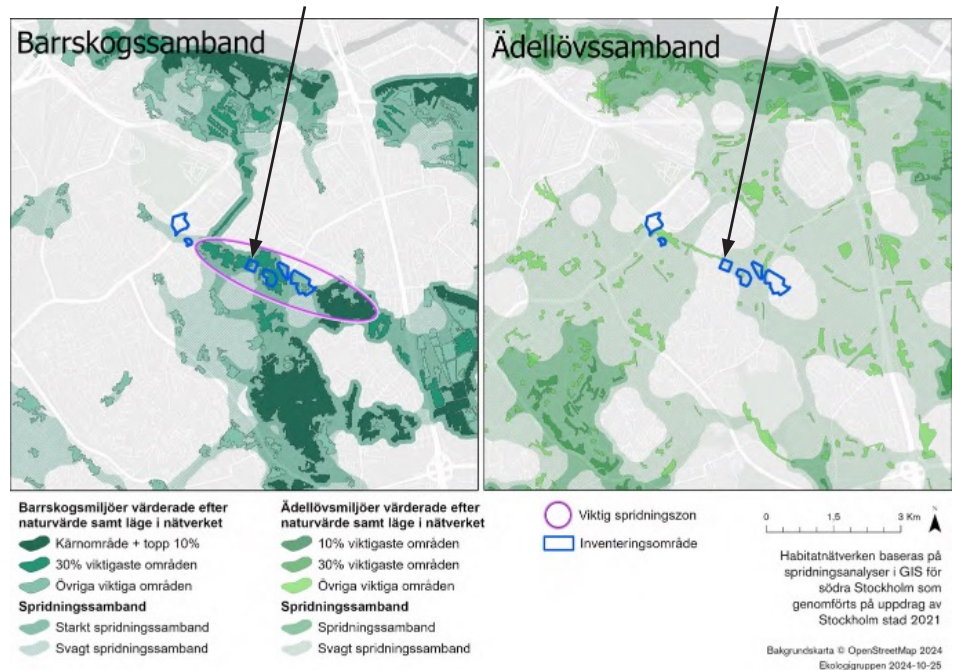

Figur 6. Kartan visar hur det aktuella området – område E ligger i förhållande till habitatnätverk för groddjur, barrskogsmesar, skogslevande fladdermöss och eklevande insekter inom Stockholms stad. Från Ekologiutredning Huddingevägen-Handelsvägen, Ekologigruppen AB, 2024.

Fördjupad spridningsanalys

En fördjupad spridningsanalys för barrskog respektive ädellövskog har genomförts av Ekologigruppen (Ekologigruppen, 2024) som visar, för det aktuella området, på ett starkt spridningssamband för barrskog och en viktig del i nätverket.

Det visar också att det aktuella området har ett svagt spridningssamband för ädellövskog. Se figur 6 och 7, nedan.

Figur 7. Barrskogs- och ädellövskogssamband i söderort, där inventeringsområdena visas med blå linje. Delområde A, B, E och F ingår i ett viktigt öst-västligt spridningssamband för barrskog mellan Gamla Östberga och Skogskyrkogården. Delområde B, C, E och F ingår i ett svagt spridningssamband för ädellöv. Pil visar aktuellt område – område E. Från Ekologiutredning Huddingevägen-Handelsvägen, Ekologigruppen AB, 2024.

Skyddade arter

Inom planområdet finns ett flertal skyddade arter som beskrivs nedan.

Fåglar

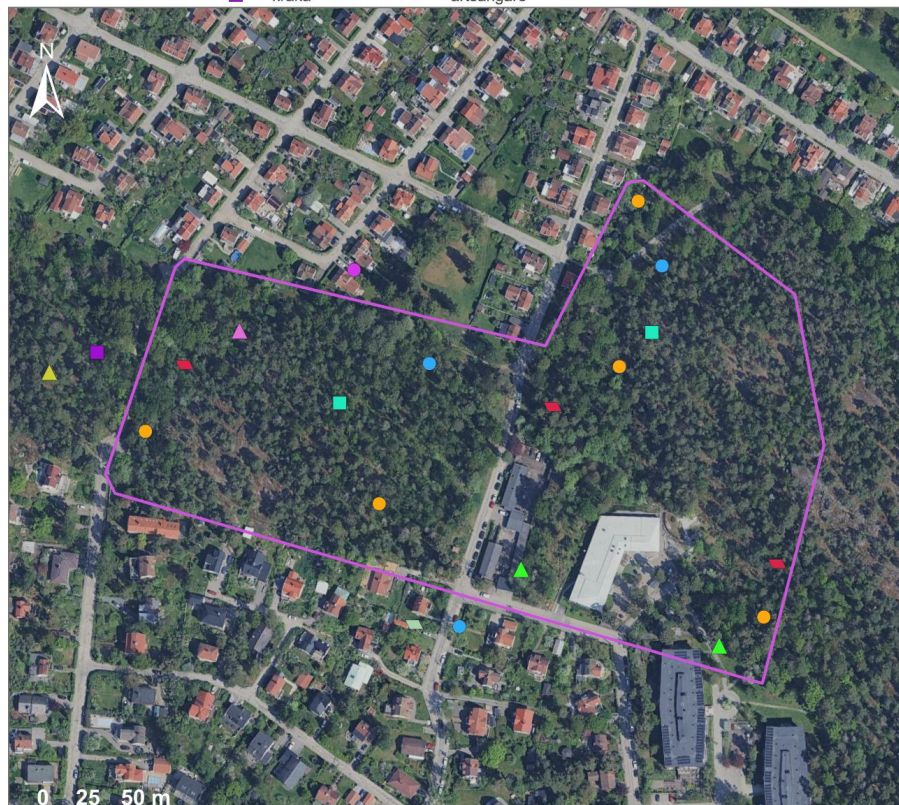
Calluna har under 2024 genomfört en häckfågelinventering (Calluna AB, 2024). Totalt observerades 35 arter som bedömdes häcka (kriterier från möjlig till säker häckning) i eller i anslutning till inventeringsområdet. Av de 35 fågelarterna som antas häcka i området är 11 prioriterade arter, dvs. fågelarter som enligt Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen ska prioriteras i artskyddet. Alla naturligt vilda fåglar är skyddade enligt 4 § artskyddsförordningen. Artlista över samtliga fågelarter finns i rapporten Häckfågelinventering – vid Hemsbogen, Stockholms stad, inför detaljplanearbete (Calluna AB, 2024).

De prioriterade fågelarterna från inventeringen är björktrast, duvhök, gråsparv, grönfink, grönsiska, grönsångare, kråka, kungsfågel, skogsduva, svartvit flugsnappare och ärtsångare.

Mindre hackspett har noterats vid ett par tillfällen i Artporten. Från Artportalen finns ett fynd från planområdet eller strax väster om planområdet den 4 mars 2022, trummande och ropande individ. Sedan finns ett fynd i Hemsbogen från 3 maj 2025 revirhävande men utan närmare angivelse om position.

TECKENFÖRKLARING

Prioriterade arter				
▲ björktrast	● grönfink	▲ kungsfågel	□ Inventeringsområde	
● gråsparv	■ grönsiska	▲ skogsduva		
	▲ grönsångare	● svartvit flugsnappare		
	■ kråka	■ ärtsångare		

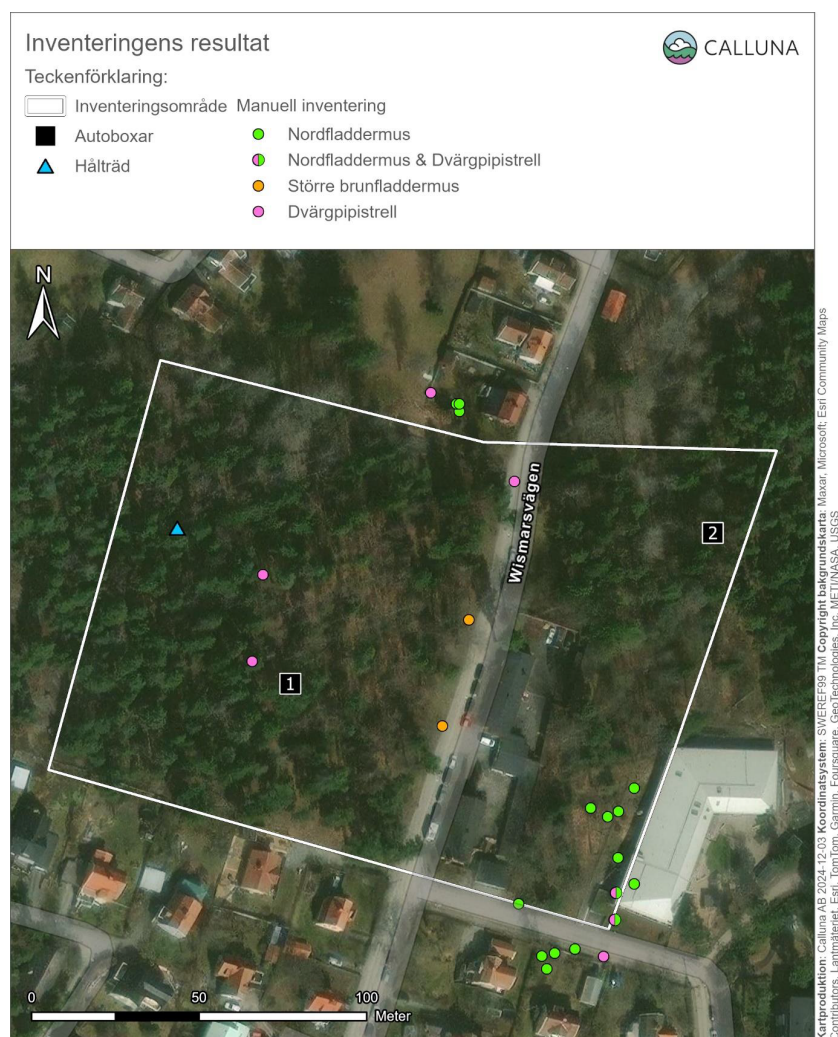
Figur 8. Karta över prioriterade fågelarter i norra delen av planområdet från inventeringen 2024 (rödlistade, $\geq 50\%$ minskning 1980–2018, bilaga 1 fågeldirektivet). Kartmarkeringarna motsvarar platser där fåglar bedömts ha revir, och ska läsas som en subjektivt viktad mittpunkt av en fågelarts revir utifrån observation/er i inventeringen. Från Häckfågelinventering, Calluna AB 2024.

Fladdermöss

Calluna har under 2024 genomfört en fladdermusinventering för planområdet (Calluna, 2024). Under inventeringen av fladdermöss vid Hemskogsvägen 2024, gjordes totalt 54 registreringar av fladdermöss fördelade på 24 registreringar från 2 autoboxar och 30 registreringar från den manuella inventeringen med Batlogger. Resultatet visar att inventeringsområdet vid Hemskogsvägen används i relativt liten omfattning av fladdermöss under reproduktionsperioden vilket tyder på att det inte finns några ynglingskolonier i närheten. Den låga aktiviteten tyder också på att området inte är en viktig jaktbiotop under reproduktionsperioden. Under den manuella inventeringen noterades några enstaka hålträd samt en äldre tall med flera håligheter. Calluna gör bedömningen att dessa träd inte används som koloniträd men att användning som viloplats inte går att utesluta. Den låga aktiviteten av fladdermöss i området under den reproduktionsperioden kan vara ett resultat av ett redan fragmenterat landskap. Den redan kraftigt exploaterade omgivningen har skapat en relativt isolerat grön kil i det stadsnära landskapet.

Calluna har gjort bedömningen att denna gröna kil används i en väldigt begränsad utsträckning i fladdermössens migrationsperiod.

Endast tre arter av fladdermöss registrerades vid inventeringen som enbart utfördes under juni månad, nordfladdermus, större brunfladdermus och dvärgpipistrell varav större brunfladdermus och dvärgpipistrell klassas som livskraftiga. För nordfladdermus finns indikationer på att populationen minskat framför allt i södra Sverige och arten klassades som nära hotad (NT) vid den senaste bedömningen av rödlistan (SLU Artdatabanken 2020). Tidigare har nordfladdermus klassats som livskraftig. Bevarandestatusen bedöms vara gynnsam i Sveriges boreala region för samtliga tre registrerade fladdermusarter (Naturvårdsverket, 2020).

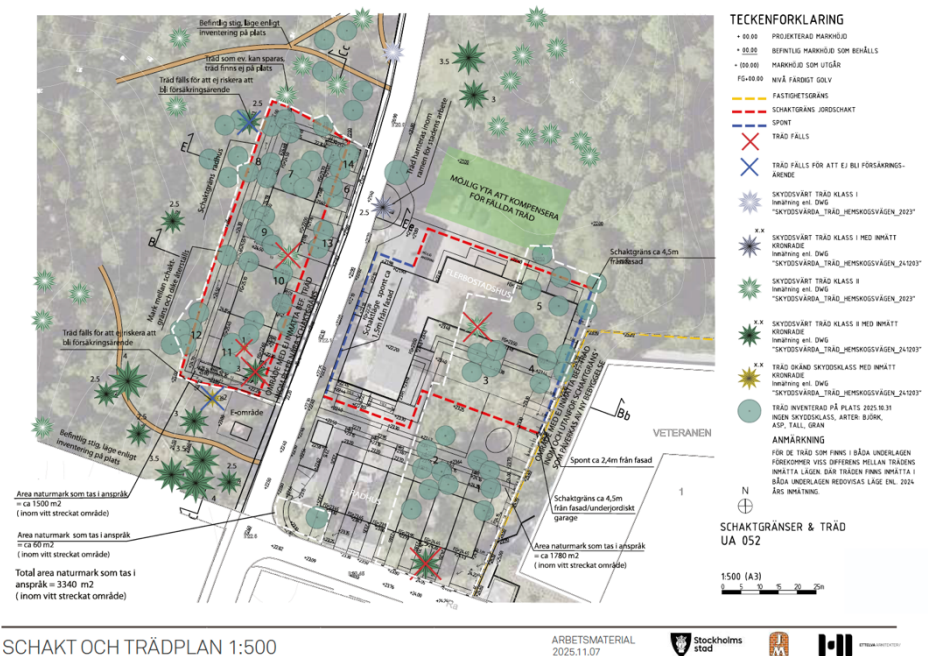

Figur 9. Detaljkarta över inventeringsområdet vid Hemskogsvägen, Stockholms stad. Lokaler för autoboxinventering är markerade med nummer. Artfynd från manuella inventeringar visas med punkter, där varje punkt representerar en fladdermusinspelning med Batloggern. Från Inventering av fladdermöss, Calluna AB 2024.

Konsekvensbeskrivning naturvärden, träd och ekologiska samband

Exploateringen innebär att drygt 3000 kvadratmeter naturmark med höga naturvärden (klass 2) tas i anspråk och habitatnätverk för främst barrskogsarter blir smalare. Minst 4 stycken skyddsvärda träd avverkas men de två skyddsvärda tallarna inom planområdet/i närheten med klass 1 sparas. Konsekvenserna för naturvärden och områdets ekologiska funktion blir tydligt negativa, både vad gäller att höga naturvärden byggs bort och att spridningssamband försvagas.

Den planerade biotopskyddade delen av Hemskogen (både norr och väster om planområdet) säkerställer att spridningssamband norr om planområdet ändå kvarstår.

SCHAKT OCH TRÄDPLAN 1:500

ARBETSMATERIAL
2025.11.07

Figur10. Schakt och trädplan. Arbetsmaterial 2025.11.07. JM AB 2025.

Förslag på hänsyn och åtgärder

- Varsam hantering av träd som sparas. Särskilt skyddsvärda och skyddsvärda träd bör hanteras i samråd med arborist med specifik kunskap om skydd av träd och rotzoner under byggskede. Även övriga större träd är av stor vikt att hantera varsamt, då dessa kommer utgöra framtidens skyddsvärda träd. Dokument bör tas fram för hantering av träd under fortsatt planering. Ett förhållningssätt bör vara att inte gräva eller köra under trädens krona, eller motsvarande 10-15 gånger trädens diameter, det vill säga cirka 7,5 meter ifrån stammen på ett träd som har en stamdiameter på 50 cm. Särskilt korrekt hantering av rötter enligt stadens tekniska handbok är av stor vikt.

- Genomför planerat biotopskydd av delar Hemsbogen, både direkt norr och väster om plangränsen. Detta för att bibehålla spridningssamband norr och väster om planområdet.
- Ett urval av träd som tas ned bör bevaras som död ved i faunadepåer i intilliggande naturmark. Detta gynnar insekter och fladdermöss.

Konsekvensbeskrivning för skyddade arter och Nödvändiga skyddsåtgärder

Under förutsättning att de åtgärder och försiktighetsmått som föreslås i tabell 1 nedan genomförs och beaktas är bedömningen att detaljplanens genomförande inte kommer i konflikt med artskyddsförordningen. Åtgärderna utgår från inventeringsrapport och artskyddsutredning för fåglar utförda av Calluna (Calluna 2024, 2024, 2025) med en komplettering av Ekologigruppen med förtydligande av habitatförstärkande åtgärder kopplat till mindre hackspett. Dessa habitatförstärkande åtgärder är lämpliga i den planerade biotopskyddade delen av Hemsbogen direkt norr och väster om planområdet.

Tabell 1. Nödvändiga skyddsåtgärder som behöver genomföras för att förbud mot artskyddsförordningen inte ska utlösas.

Typ av åtgärd	Arter
<p>Averkning av träd och annan vegetation får inte ske under häckningsperioden för fåglar mars-september (utifrån Naturvårdsverkets artskyddshandbok är spannet för samtliga arter 11 mars - 30 september).</p> <p>Detta med anledning av att individer av fåglar kan skadas, framför allt vad gäller ägg och ungar (se domen Voore mets m.fl.). Inom denna period täcks samtliga tidsfönster in som nämnts för prioriterade arter i bedömningstabellen. Ringduva och skogsduva kan häcka så sent som i september.</p>	Samtliga fågelarter
<p>Habitatförstärkning för mindre hackspett</p> <p>Vid förekomst av mindre hackspett behövs vanligen habitatförstärkande åtgärder i den natur som ska vara kvar eller i dess närhet.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Gynna lövträd genom röjning och gallring av ung gran. ▪ Viss ljushuggning runt grövre asp och ek. ▪ Tillskapa stående död ved genom att skada yngre lövträd på ett kontrollerat sätt. ▪ Spara stående döda lövträd och träd med döda grenar. ▪ Komplettera med att plantera lövträd inom detaljplanen och i den planerade 	Mindre hackspett och fladdermöss

Typ av åtgärd	Arter
biotopskyddade delen av Hemsbogen, välj (blanda) trädslag av inhemska arter lind, ek, sälg och björk. Motsvarande åtgärder gynnar vanligen även födosökande fladdermöss.	
Spara hålträäd.	Samtliga fladdermusarter
Om hålträäd behöver tas ner ska detta ske under vinterperioden.	Samtliga fladdermusarter

Frivilliga försiktighetsåtgärder

Calluna rekommenderar följande frivilliga försiktighetsåtgärder.

- Anpassningar av belysning, både under byggskede och permanent, primärt i de delar som ska bevaras som park eller naturmark, eller som ansluter till grönytor i norr, väster och öster. Belysning riktad mot träd ska helt undvikas. Syftet är att undvika att stark belysning lyser upp tidigare mörka partier. Anpassning för samtliga fladdermusarter.
- Undvik rivning av befintliga byggnader under gråsparvens häckningstid om mot förmodan arten skulle häcka i någon hållighet där kommande säsong (försiktigheten kan gå att applicera på andra opportunistiska fågelarter som häckar i byggnader, som sädesärta och rödstjärt bland andra). Gråsparv häckar mellan april – augusti. För att täcka in andra möjliga häckande arter kan rivning med fördel planeras in utanför den bredare häckningsperioden som anges ovan, mars – september.
- Anlägg artrika gräsmarker inom detaljplanen i anslutning till bebyggelsen. För björktrast och skogsduva skadar det inte att hålla vegetationen kortklippt.
- En eller flera holkar för gråsparv.
- Plantera eller flytta träd för att minska fragmenterande effekt. Lönn (välj inhemsk art) kan vara lämpligt för t.ex. grönfink.
- En eller flera holkar för skogsduva.
- En eller flera holkar för svartvit flugsnappare (dvs. vanlig s.k. mesholk).
- Flytta på (spara) befintliga eller plantera buskar och häckar för att gynna livsmiljöer inom detaljplanen för gråsparv och ärtsångare.

Ekologigruppens tillägg

- Fladdermusholkar, 3 st.

Referenser

Calluna AB. 2024. Häckfågelinventering – vid Hemsbogen, Stockholms stad, inför detaljplanearbete, 2024.

Calluna AB. 2024. Inventering av fladdermöss inför detaljplan vid Hemskogsvägen, Stockholms stad, 2024.

Calluna AB. 2025. Artskyddsutredning av fåglar. Enskede Gård 1:1 vid Hemskogsvägen, Stockholms stad, 2025.

Ekologigruppen AB. 2024. Ekologiutredning Huddingevägen-Handelvägen, Enskede.

Stockholms stad. 2020. Handlingsplan för biologisk mångfald.